

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Θεοδώρου Σαδικάκη, Η εν Μακεδονία δράσις του Πείσωνος

Δ. Κανατσούλης

doi: [10.12681/makedonika.953](https://doi.org/10.12681/makedonika.953)

Copyright © 2015, Δ. Κανατσούλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Κανατσούλης Δ. (1971). Θεοδώρου Σαδικάκη, Η εν Μακεδονία δράσις του Πείσωνος. *Μακεδονικά*, 11(1), 412–413. <https://doi.org/10.12681/makedonika.953>

ὡς καὶ ὁ ἴδιος συγγραφεὺς ἀναφέρει (σελ. 217 σημ.) εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον θὰ περιλαμβάνῃ τοὺς ἐπαρχιακοὺς ἄρχοντας τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων.

Τὸ ἔργον συντάχθη μὲ μέθοδον καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἐξαντλεῖ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸ θέμα. Ὁ συγγραφεὺς ἐν αὐτῷ συνεκέντρωσεν ὅλας ἀνεξαίρετως τὰς πηγὰς, τὰς ἀναφερομένας εἰς τοὺς Ῥωμαίους ἄρχοντας τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας, καὶ τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν, ὥστε εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ εὐκολωτέρα ἡ σύνταξις μιᾶς ἱστορίας τῆς σκοτεινῆς αὐτῆς περιόδου τῆς Μακεδονίας. Διὰ τῆς προσωπογραφίας προστίθεται ἰκανὸς ἀριθμὸς νέων ἀρχόντων, ἀγνωσμένων ἢ μὴ περιληφθέντων εἰς τοὺς πίνακας, διορθώνονται ἐσφαλμένα ἀπόψεις τῶν προηγουμένων ἐρευνητῶν ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ τὸν χρόνον δράσεως αὐτῶν. Πλῆθος δὲ προβλημάτων ἐξετάζονται τὸ πρῶτον καὶ δίδεται ἰκανοποιητικὴ λύσις.

Γενικῶς ἡμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν ὅτι εἶναι ἡ πληρεστέρα καὶ πλέον ὀλοκληρωμένη προσωπογραφία τῶν Ῥωμαίων ἀρχόντων τῆς ἐπαρχίας Μακεδονίας ἀπὸ ὧσας ἔχουν γραφῆ μέχρι σήμερον.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗΣ

Θ ε ο δ ὄ ρ ο υ Σ α ρ ι κ ᾶ κ η, Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ δρᾶσις τοῦ Πείσωνος. «Πλάτων» 8 (1966), σελ. 317-336.

Ἐν αὐτῇ διαπραγματεύεται ὁ σ. ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς δράσεως τοῦ ὀνομαστοῦ Ῥωμαίου διοικητοῦ τῆς Μακεδονίας Λ. Καλπουρνίου Πείσωνος Καισιωνίου κατὰ τὰ ἔτη 57 μέχρι 55 π.Χ. Ἡ μελέτη διακρίνεται διὰ τὴν καλὴν διάρθρωσιν. Χωρίζεται εἰς 4 μέρη: εἰς τὸ πρῶτον ὁ σ. ἐξετάζει τὰς συνθήκας, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρεχωρήθη εἰς τὸν Πείσωνα ἡ ἐπαρχία τῆς Μακεδονίας, εἰς τὸ δεύτερον τὴν πρὸ τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ὑπάρχουσαν κατάστασιν ἐν Μακεδονίᾳ, εἰς τὸ τρίτον τὴν στρατιωτικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ τέταρτον τὴν διοικητικὴν δρᾶσιν του ὡς κυβερνήτου τῆς Μακεδονίας. Εἰς τὸ τελευταῖον ἐξετάζει ἐν πρώτῳ τὰ μέτρα, τὰ ὁποῖα ἐφήρμοσεν ὁ Πείσων κατὰ τοῦ γηγενεὸς πληθυσμοῦ καὶ ἀκολούθως κατὰ τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν ἐπαρχίαν.

Ἐπειδὴ αἱ πληροφορίαι περὶ τοῦ Πείσωνος προέρχονται ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἀπὸ τὸν ἐχθρικῶς διακείμενον Κικέρωνα, ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ ἐξακριβώσῃ μέχρι ποίου σημείου δύνανται νὰ γίνοντα ταῦτα πιστευτά. Ὁ Κικέρων εἰς τὸν στρατιωτικὸν τομέα παρουσιάζει τὸν Πείσωνα παντελῶς ἀνίκανον καὶ ὅτι μόνον συμφορὰς ἐπροκόλλεσεν εἰς τὸν ρωμαϊκὸν στρατόν, ὡς πρὸς δὲ τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας ἐμφανίζει τοῦτον ὡς τὸν πλέον ἀσυνείδητον ἐπαρχιακὸν ἄρχοντα τῆς Ῥώμης, ὅπου οἱ μὲν γηγενεῖς ἐταλαιπωροῦντο δεινῶς, οἱ δὲ ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ῥωμαῖοι ἀπηνῶς ἐδιώκοντο. Ὁ σ., μὴ δεχόμενος ταῦτα ἐξ ὀλοκλήρου, τὰς μὲν ἀποτυχίας τοῦ Πείσωνος ἀποδίδει εἰς τὰς ἀνεπαρκεῖς δυνάμεις, μὲ τὰς ὁποίας ἐφοδιάσθη ἀπὸ τὴν Ῥώμην, τὸ δὲ ὅτι μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ 49 π.Χ. ἐπεκράτησε σχετικὴ εἰρήνη εἰς τὴν Μακεδονίαν νομίζει ὅτι ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὅτι ἡ στρατιωτικὴ δρᾶσις αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξε τόσοσ ἀτυχῆς, ὅπως τὴν παρουσιάζει ὁ Κικέρων. Ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν δρᾶσιν του εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὁ σ. προσπαθεῖ νὰ δεῖξῃ ὅτι αἱ καταπιεστικαὶ μέθοδοι αὐτοῦ δὲν διέφερον τῶν μεθόδων τῶν ἄλλων Ῥωμαίων διοικητῶν. Εἰς τινὰς μάλιστα περιπτώσεις ὁ Πείσων ἔλαβεν ἐνεργητικὰ μέτρα ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν πόλεων κατὰ τὸν Ῥωμαίων πιστωτῶν. Ἄλλ' ἐναντίον τῶν ἐγκατεστημένων Ῥωμαίων εἰς τὴν Μακεδονίαν ἦτο ἀμείλικτος. Εἰς τὸ σημειὸν ὁμοῦ τοῦτο ὁ σ. ἔπρεπε νὰ κάμῃ διάκρισιν τῶν ἐγκατεστημένων ἄπλῶς ἐν Μακεδονίᾳ Ῥωμαίων ἀπὸ τοὺς τραπέζιτας καὶ τοὺς ἐμπορευομένους (negotiatores, σ υ μ π ρ α γ μ α τ ε υ ὀ μ ε ν ο ι) καὶ τοὺς δημοσιῶνας (publicani), τοὺς ὁποίους ὁ Πείσων ὡς ἀνήκοντας εἰς τὴν ἱπικὴν τάξιν ἐχθρεύετο. Μόνον οὕτως εἶναι δυνατόν νὰ

δικαιολογήσωμεν, πώς εις τήν Βέροιαν τιμᾶται διά μνημείου ὑπό τῶν Ρωμαίων. Οἱ ἐγκληνοὶ Ρωμαῖοι δέν εἶχον λόγους νά εἶναι δυσηρεστημένοι μέ τόν διοικητήν. 'Εν πάσῃ περιπτώσει ή μελέτη εἶναι λίαν ἐμπεριστατωμένη καί μεθοδικῶς συντεταγμένη.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΤΑΗΣ

'Ολγας Μπορίσοβνα Σπάρο, 'Η άπελευθέρωση τής 'Ελλάδος και ή Ρωσία, 1821-1828. Σοβιετική 'Εκδοση ἀπό τόν 'Οργανισμό «ΜΙΣΛ» (ΣΚΕΨΗ), Μόσχα 1965. Μετάφραση στήν ἑλληνική ἀπό τὰ ρωσικά ἀπό τόν 'Α. Σαραντόπουλο, μέ θεώρηση καί ἐπιμέλεια τοῦ Ν. Σ. 'Αλεξίου, 'Εκδοτικῶς οἶκος Γεωργίου Φέξη, 'Αθήνα 1971.

Τελευταία κυκλοφόρησε ή ἐν ἐπικεφαλίδι ἐνδιαφέρουσα μελέτη, μεταφρασμένη ἀπό τὰ ρωσικά, τής Ρωσίδος συγγραφῆς 'Ολγας Μπορίσοβνα Σπάρο. Τό βιβλίό αὐτό κυκλοφόρησε ἐπικαιρα στήν 'Ελλάδα μέ τήν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τής ἐπαναστάσεως καί παρέχει ἀφθονο καί ἄγνωστο ὕλικό στόν 'Ελληνα ἐρευνητή, προερχόμενο ἀπό ρωσικῆς ἱστορικῆς πηγῆς.

Πρὶν εἰσελθῶ στήν ἀνάπτυξη τοῦ περιεχομένου, ἔχω νά προσθέσω ὅτι κατὰ τήν δεκαετία 1960-1970 κυκλοφόρησαν ἐδῶ ἄλλα δύο βιβλία, πού ἔχουν σχέση μέ τόν ἀπελευθερωτικό μας ἀγῶνα τοῦ 1821, γραμμένα ἀπό τόν Ρῶσο ἱστορικό Gr. Arch: α) 'Η Φιλική 'Εταιρεία (ρωσιστί), Μόσχα 1965. β) 'Η 'Αλβανία καί ή 'Ηπειρος κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου καί ἀρχῆς τοῦ 19ου αἰῶνα (ρωσιστί). 'Εκδοση τής 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν τής Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, Μόσχα 1965. Τό βιβλίό αὐτό πολὺ χρησιμο γιά τήν 'Ηπειρο καί τήν Δυτική Μακεδονία, μετεφράσθη στήν ἑλληνική ὑπό τοῦ Ι.Μ.Χ.Α. τής 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν καί κυκλοφόρησε πολυγραφημένο σέ μικρὸ ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Στὴ σελίδα 244 τοῦ ἔργου βλέπω ὅτι ή συγγραφεὺς 'Ο. Σπάρο στήν τελευταία 20ετία ἔχει ἐκδῶσει καί ἄλλες δύο ἐργασίες σχετικῆς μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 μέ τούς τίτλους: α) 'Η ἐξωτερική πολιτική τοῦ Κάνιγκ καί τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα, «Ζητήματα 'Ιστορίας», 1947, Νο 12, καί β) 'Ο ρόλος τής Ρωσίας στόν ἀγῶνα τής 'Ελλάδος γιά τήν ἀνεξαρτησία, «Ζητήματα 'Ιστορίας» 1949, Νο 8.

Τό βιβλίό διαιρεῖται πλὴν τής εἰσαγωγῆς καί τής βιβλιογραφίας σέ 8 κεφάλαια. 1. Πῶς ἄρχισε τὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα. 2. 'Η μεγάλη ἐπανάσταση. 3. 'Η ἑλληνική ἐπανάσταση καί ή Ρωσία. 4. 'Η πολιτική τοῦ Γεωργίου Κάνιγκ. 5. Τὸ ἑλληνικὸ πρωτόκολλο. 6. 'Η σύμβαση τοῦ Λονδίνου τοῦ 1827. 7. 'Η ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου. 8. Τὸ τέλος.

Στὴν εἰσαγωγή τοῦ ἔργου ή 'Ο. Μπ. Σπάρο γράφει ὅτι 7 χρόνια ὕστερα ἀπὸ τήν καταστροφή τῶν στρατιῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα καί ἐνῶ εἶχε ἐκμηδενισθῆ κάθε ἀπελευθερωτικὴ κίνηση στήν 'Ιταλία καί τήν 'Ισπανία, ἄρχισε ή ἔθνικὴ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821, ή ὁποία μέ ταχύτητα ἀστραπῆς ἐξαπλώθηκε στήν αἱματόβρεκτὴ γῆ τῶν 'Ελλήνων, στήν Πελοπόννησο, σ' ἓνα μέρος τής 'Ηπειρωτικῆς 'Ελλάδος καί σέ κάμποσα μεγάλα ἑλληνικὰ νησιά. 'Η εἶδηση τής ἐπανάστασεως τής 'Ελλάδος, μίᾳς ἄλλης μεσογεωγραφικῆς, ή ὁποία εὕρισκετο ἀπάνω στίς ὑδάτινες συγκοινωνίες ἀπὸ τήν Εὐρώπη πρὸς τήν 'Οθωμανικὴ αὐτοκρατορία, τήν 'Αφρική καί τήν 'Απὼ 'Ανατολή, συνετάρραξε τίς εὐρωπαϊκῆς κυβερνήσεις, γιατί ἀπὸ τὸ καθεστῶς πού θά ἰδρῦετο στήν 'Ελλάδα μετὰ τήν ἀπελευθέρωσή της, θά ἐξερτῶντο ποικίλα συμφέροντα πολιτικά, οἰκονομικά καί στρατιωτικά. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα θά ἐγίνετο μοιραία πρόβλημα τής εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας καί ὅταν ξέσπασε ή ἑλληνικὴ ἐπανάσταση, ρίχθηκαν στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων καί οἱ ἀρχῆς τής νομιμότητος καί τὸ status quo πού μέ τόσον πείσμα προέβαλε ὁ Αὐστριακὸς ἀρχικαγκελλάριος Μέττερνιχ καί οἱ ἰθύνοντες τής Εὐρώπης, πού προσπαθοῦσαν ὁ